

« Հայկական Ընկերութիւնը » մի
փոքր ընկերութիւն է, կազմուած
հոս Սնդղիացի և Սմբերիկացի հա-
մակրողներէ, ուսումնասիրելու հայ-
կական կեանքը, մշակոյթը և առհա-

սարակ պաշտպանելու համար Հայաս-
տանի քաղաքական շահերը Ասիկա
կազմակերպութեան անդամ Բ. Բ.
պիտերի նախաձեռնութեամբ Բ.
կերտ թեան նախագահն է յայտնի
քաղաքական գործիչ և գրող պ.
Զորջ Բըստըլ, երբեմնի արտաքին
գործերի նախարար Լորդ Զոն
Բըստըլի գաւազանը:

Այս ընկերութեան նախաձեռնու-
թեամբ էր որ անցեալ նոյեմբերին
հաս կազմակերպութեան կար-
միր խաչի և փախտականներուն օգ-
նող ֆոնդը, որ մինչև հիմա Անգլի-
կոփառ ուղարկած է արդէ չափով
զբաւ և զեղբարիք ի նպատակ հայ
կամաւոր գաւազաններ և փախտա-
կաններուն, երէկ պատմական
Ընկերութեան աստիճան մարտի
ար ներկայ էին նաև մեծահասակ
Լորդ և Լորդուհի Պրայս, յայտնի
գրող Սըր Էստին Բիրո և արիշ-
ներ:

Նախագահը պ. Բըստըլ աստիճան
անդակադրի ընթերցումէն ետք, հը-
րախից Լորդ Պրայսին խօսիչ օր-
ւան խնդրին շարժ. Այս ծերունի
բայց եռանդուն մարդը, որ ներկա-
յիս Անգլիայի մէջ ամենաազգայնիկ
և ծանօթ հասարակական գործիչ-
ներէ մէկն է, եթէ ոչ տառաջնու-
կէս մամ տեսող բունախօսութեամբ
պատմեց ասորինք տառաջնուկէս
կողմէս և էջմիածին բրած ուղեւոր-
ութեան տպաւորութիւնները Պարզեց
հայկական խնդրի գաւազան շրջան.
ները և մի անկեղծ համակրող օտա-
րականի անասկէսէն քննելով Հայե-
րու գերը և արեւմտիքը, եզրակա-
ցուց որ Տաճկահայաստանը պիտի
ստանայ կառարկայ ինքնօրինութիւն
իբրեւ վարձատրութիւն Հայերու գա-
րաւոր կենսականութեան և կրած
տառապանքներին զմեզով մի զու-
գահեաւոր Պէլճիկայի և Հայաս-
տանի աշխարհագրական և քաղա-
քական գերերու միջև, Լորդ Պրայս
մի համազում հաւատարմութեամբ
չեղաւ պնդեց որ ներկայ պատե-
րազմը և անոր զարհուրելի զոհ-
դութիւնները ի զուր փառնուած կը
լինէին եթէ Տաճկահայաստանը ի
շարս մի քանի ուրիշների շտանայ
ինքնաւարութիւն և ինքնուրոյն ազ-
գային գոյութիւն:

Բուն ծախիւրու մէջ վերջացուց
Լորդ Պրայս, աւելցնելով որ աշխար-
հի վերածնող զիտակցութիւնը չէր
կարող անտեսել քրիստոնէութեան և
մարդկութեան դատին համար տանջ-
ւող մի ժողովուրդ որպէս են Հա-
յերը:

Յետոյ խօսք առաւ սըր Էստին
Բիրո, մի նայնալի եռանդուն և ու-
ղեւորած ծերունի, և ասաց որ իր
կողմէն մէջ 40ամեայ բնակութեան
ընթացքին շատ տախիժներ ունեցեր
է չիտելու Հայերու հետ իր կար-
ծիքով թիւրքիայի մէջ Հայերը ա-
մէնէն զեղբարեւորութեամբ և կարող
ազգն են Զուարճալի պատմութիւն.
ներ յիշեց Պարտիզանի և արիշ հայ-
կական կեղծոններու տուած իր այ-

ցելութիւններէն: «Մենք պիտի
սնդենք և պահանջենք մեր կառա-
վարութենէն, ասաց սըր Էստին
Բիրո ասք չեղաւ, որ յարգութիւն
Հայերի քաղաքական իրաւունքները
և Տաճկահայաստանը ստանայ կա-
ռարկայ ինքնաւարութիւն:

«Հայկական Ընկերութեան բուն
յանքերին և խօսուած համակրական
ծառերին շնորհակալութիւն յայտ-
նեց զնպագեալ Մարգար Կրէկորին,
որ պատմական փաստերով յիշեց
Հայերու գերը Մերձուոր Արեւելի
մէջ:

Ժողովին ետք հիւրընկալութիւն
Տիկին Բէյնօրտ մեզ տաւ թէյից
խօսէինք օրւան անցքերու մասին
Լորդ Պրայս մեծ արտաբերութեամբ
վանի մէջ Հայերու երկար և քաջարի
զիտակցութիւնը և աստիճան բա-
նակի վան մաւրքը, Նա փառահա-
ցուց որ այգպիսի մի քանի հեր-
սական կոխներ մեծապէս պիտի
բարձրացնեն Հայերու զինուորական
և մարտական արմէքը: . . . Իսկ
լինելով որ սըր Էստին Բիրո կը
զրէ իր համեայ յիշողութիւնները
և թէ հրատարակուելէն առաջ թեր-
թերը արդէն սկսեր են գրել այդ-
մասին, պատուական հայաստանի ըսի
որ իր յիշողութիւնները Հայերու վե-
րաբերմամբ կարող է անհնաւ վրձ-
նական ազգեցութիւն, նայելով որ
ինք հաս ծանօթ է իբրեւ մի հեղի-
նակութիւն թիւրքիայ վերաբեր-
մամբ Նա ասաց որ ասորինակ
զուգադիպութեամբ այդ տառա-
լինք աչքէ անցուցեր էր մի քանի
պրակներ, որոնք կանխարկէին Տաճ-
կահայերու սահմանադրական կեան-
քի և Հայերու վարչական կարող-
ութեան փաստերուն: Նա խոստացաւ
որ ինք երբէք չմոռնար Հայաստա-
նը և Հայերը:

Հայկական գաղութէն առանձնա-
պէս հրաւիրուած էին զնպագեալ
Մարգար և Տիկին Կրէկորին, Նոր
Զուգայեցի Պր. և Տիկին Աւետի-
Յակոբեան և արիշ երկու հայու-
հիներ:

ԱՐԶԱԿ ՍԱՖՐԱՍՏԵԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԹԻԻԻԲԻԱԻ ՄԷՋ

«Պ. Վէսէմագիւրին հեռագրած են
Օտէսէն. «Կ.պոլսի օտարկանութիւ-
նը շրջապատեց «Դաշնակցութիւն»
կուսակցութեան օրգան Արտաստե-
լումը և կարանաւորեց
այնտեղ գտնուող անձերը Մեծ ար-
դաւորութիւն գործեց նախկին նա-
խարար Հայագի Մարտիկեանի
ձերբակալութիւնը: Պաշիպօղլուքնե-
րը անպատիվ կը խուսեն Հայերի
ընտկարանները և կըրազուին կող-
պաւորով, թալէաթ պէյը աշխատե-
լով արգարացնել այդ ճնշումները,
ըսեւ է օրագրողներին որ իբր
թէ Կ.պոլսի Հայերը մատ ունին
վանի արտաստեղութեան մէջ:»

— Ամէնքէն հեռագրած են յն-
1ին. «Էնկիւրի մէջ 30 հայ կախա-

ղան հանուեցան Հայաստանի պատ-
րիարքը (1) բուն տարուեցաւ Թա-
լէադ պէյի առջև և ազմկալի վիճա-
րանութենէ մը յետոյ արձակուեցաւ:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԳԻՄՈՒՄՆԵՐԸ

Հայկական կառարածներին առթով
Ամենայն Հայոց Վեհ. Կաթողիկոսը
Միացեալ Նահանգների նախագահէն
գաւ գիտած է նաև հեռագրիւններով
Ֆրանսաի հանրապետութեան նա-
խագահին և Անգլիայի ու Իտալիայի
Թագաւորներին:

Այս առթով առաւ արտաքին գոր-
ծերի նախարար Տ. Մագնօվ իրեն
եղած զիտման ի պատասխան հե-
ռագրած է Վեհ. Կաթողիկոսին թէ
ինք անմիջապէս առաջարկած է
Միացեալ Նահանգների, Իտալիայի
և Ֆրանսաի մէջ գտնուող առաւ գեո-
պաններին որ իրենց կողմէ այժ-
ման Կաթողիկոսի գիտման պաշա-
պանելու համար անմեղ թիւրքա-
հայերը թիւրքերի գործադրած
փայտղ կառարածներէն:

ՎԱՆԻ ՀԱՅԵՐԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Վանէն Կաթողիկոսի թերթերին
հասած տեղեկութիւններէն կերի որ
Հայերը տիրող հանդիսացած են քա-
ղաքին մէջ և յաջողեալ գրաւել կեա-
ւաշ. Մոկս և Շատախ գաւառները,
մեծ քանակ եր հոսեցանք են իրենց
զէմ կառուող Բիւրդերին: Մէկ քա-
նի տեղեր հայ կառուցները թիւրք
կանոնաւոր գործերէն խելք են մէկ
քանի թաղանթներ:

— Արդ յէ. երեան տարուած
չորս գերի սպաներ, որոնց մին Գեր-
մանայի է, յայտնեւ են որ Հայերը
վանի մէջ արտերկրեայ փոսեր փո-
րեր են բերդին տակ և ուզեր են
ազատութիւն պահեստը գրաւել:
Զիտած Հայեր թիւրքի գաւառէն
զրուեր են մէկ քանի առաջ ասա-
նաւեր և անցեր են Անապատ կղզին
ուր ամրացեր են:

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԸ ԹԻԻԲԻԱՍՏԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պետրոպոլ, 5 յունիս
Ծովեզրեայ երկրամասին մէջ, մեր թըն-
ջանթաճիկները հիշող նշանաւորութեամբ
քանդեցին թշնամի երի ունեցած շարք մը
ապաստաններն ու խրամատները: Օւղի
ուղղութեան վրայ, աննշան հրացանաձ-
գութիւն Տէվէի երկրամասին մէջ, Մե-
րազիւրտի կողմը, թիւրքերն ու Քիւրտե-
րը յարձակեցան Տէրէք զիւղին վրայ,
բայց չտկաւեն և կողէն յարձակեցանք
անոնց վրայ և թաւաղուր ըրինք. 400ի
չափ մեռեալ մնաց իրենցմէ ազգագաւ-
տին վրայ:

Միևնորեւ ժամանակ թիւրքերը Ատէ-
ճէվաղէն յարձակել սկսան Գարալի և
Լիտալի վրայ, բայց յիս մղուեցան:

(1) Անշուշտ Հայերի Կ.պոլսի պատ-
րիարքը ըսել կուզէ որ է Տ. Զաւեն Սըր-
բազան:

Մեր հեծելազորքը մասա Ատէճէվաղի (1)
մէջ և հարիւրի չափ Քիւրտեր կատարեց:
Վանի երկրամասին մէջ, մեր զօրքեր
յարձակեցան թիւրքերին վրայ որոնք բռ-
նած են Բաքորի հարաւարդի բարձունքը
և ճալլապի լեռնաշղթային մէջ ծովէն
3.000 մէրէն տեղի բարձր գանուղ
կերհեր:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՒՈՐՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Հորիզ մին գրուած է Արաղայի
գաղան տարի 27/10 մայիսին:

Մեր գաւազը կողմում է գոր-
քի առաջընթացը: Գեաւրէ. Շամէ
հասնելով կաւի բունեցինք մեծա-
քանակ քիւրդ հրատակների հետ, ու-
րոնց յաջողութեամբ յետ մղեցինք
և տիրեցինք Արաղայի մի շարք գիւ-
ղերի: Այսօր կը լինենք Բերկիւրտի,
Գեաւրէ. Շամէից մինչև Բերկիւրի,
մոտ 20.30 վերտի վրայ. փաւած
են մեծ քանակութեամբ քրդերի
զիտակներ: Բայաղիտաւրա գիւղում
աղտակ ենք 80 հայ աղջկերք, ու-
րոնց քրդերը փախցրել էին գեո-
տառմին ջարդերի ժամանակ:

Գիւրմանի մերձին կատաղի պատե-
րազմին ժամանակ, ուր թիւրքերը
Սարըզամիլէն յետոյ երկրորդ աս-
կալի պարտութիւնը կրեցին, Հայ
կամաւորների գոնդերը ունեցած
են մոտ 20 մեռեալ և 50ի չափ վի-
րաւորներ: Այս վիրաւորների մէջ կը
գտնուին երկու վաշտապետներ՝ Սըմ-
րատ որ վիրաւորուած է ձախ ստքէն,
Արտաշէն՝ կոկորդէն և վարդան
քահանայ Նալբանդեան՝ ալ ստքէն:

ԿՈՒԿԱՍԻ ՀԱՅ ԿԱԹՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ Է. ՅԱՆԿ

Սերոբ Ոսկերիցեան, Քղեցի.....	5
Սուքիաս Սուքիցեան, Քղեցի.....	5
Սիմոն Ալէքսիւ եան, Ատանացի	5
Յարութիւն Փանոսեան (Արիւրիւն- Թրիպօլիս)	46
Բարթոլոմէոս եւ Միսաք Սու- քիսեան, ի Պուէնոս Ալթես (Բերկալիք Արժանիւն)	40
Յարութիւն Գրիգորեան (Քրան- սական բանակին մէջ կառուող հայ կամաւոր)	5
Տ. Արուշեան	10
Տիկին Գ. Հայրուստանց	10
Ռէւան Հօպքոնիւն Տ. Միդ- րաքեան (Տիարաքիւրդի Անա- վարժանի յիշատակին՝ փո- խան ծաղ կէպակի)	12,50
Մ. Կ. Միւրախորեան (Ֆոքսան) ..	20
Ս. Արամեան եղբարք (Սիւսի Պէլ Ապպէս Բէշ. անգամ	50
16 մայիս 1915 Մարտի 11 մէջ կուլի. հայ կամաւոր ի նպատակ տրուած հանդէս-ներկայացու- մին զուտ հասոյթը	335,80
	544,30

(1) Ատէճէվաղ կամ Աշտիաղ կը գրա-
նուի Վանի ծովի հիւսիսարեւմտ, Բաշէ
տանող հանապարհին վրայ: Հին անունն է
Քալքեդոնիք:

ՉՈՐԱՊԵՏ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԼԻՆԿԱՄԱՐԱԿԱՆ

Այս քանակի մէջ հրատարակ-
ւի սկսած Արեւ լրագրի մայիս
11ի թիւին մէջ կը կարգանք հե-
տեւորը.

«Քանի մը շարժմէ ի վեր քա-
ղաքս կը գտնուի մէկէն մեկ
բաւական, նախկին առատական հիւս-
տոս վանի, Լրագրումի և համա-հո-
ւի, որուն հայտատանի մէջ պաշտո-
նաւարտութիւնը շատ վառ յիշատակ-
ներ թողած է որոնք քաղցր զգա-
ցումներ կարծեցնեն հիններուն սըր-
տին մէջ, ժէնէրալ կամաւորական
տակաւին առողջ, հետաքրքիր և
հայրենասէր ծերունի մըն է, որ իր-
բն հիւր կը գտնուի իր ազգակա-
նին՝ Տիար Արմենակ կամաւորականի
բնակարանը».

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ Տ ՎԷՆԻԶԷԼՈՍ

Յանապառանկ հրամարտաւ նա
խարարապետ Տ. Է. վէնիզէլոսի
եղիպտոս այցելած ժամանակ հայե-
րըն ալ, ինչպէս միւս ազգութիւննե-
րը, խանդավառ ընդունելութիւն
մ'ըրած են:

Գահիրէի մէջ Գեր. Առաջնորդ
Սրբազանը եղիպտոսայ գաղութին
կողմէ փութացած է բարի գաղութ
մաղթել հելլէն մեծ քաղաքագէտին,
նոյնպէս վստի. Պօղոս փաշա Նուպար
խիտ շահեկան տեսակցութիւն մ'առ-
նեցած է օրուան խնդիրներին և
մասնաւորապէս հայկական խնդրին
շուրջ:

Իսկ Աղեքսանդրի մէջ հայ
պատուիրակութիւն մը ներկայացած
է Տ. վէնիզէլոսին և համակրական
ուղերձ մը մատուցած որի մէջ միշ-
տեւ են երկուքոյր ազգութիւնների,
հայերի և օսմաների անցեալ սիրալիր
յարաբերութիւնները և բարեկա-
մութիւնները:

Տ. վէնիզէլոս զգածուած կերպով
պատասխանելով այս ուղերձին, վրա-
տադարձեցած է պատգամաւորու-
թիւնը այն ջոյմ համակրութեան
մասին որը կը տածէ միշտ գէպի
քոյր հայ ազգութիւնը և որուն քա-
ղաք տաւապանքները իրաւամբ զինք
կարծանացնեն լաւագոյն բաղդի մը:
«Ազգի մը համար, աւելցուցած է
ան որեւորեալ շնչով մը, ամենէն
թանկագին բարիքը Ազատութիւնն
է: Բոլոր սրտովս քոյր հայ Ազգին
կը մաղթեմ ազատութիւն, ինքնա-
վարութիւն, անկախութիւն: Այսօր

այս մաղթանքները կը ընեմ ձեզի իր-
բն սոսկական անհատ մը. սոսկայն
իմէ ապագային պատահի որ պաշ-
տօնի վրայ գտնուիմ և կարծուի թէ
իմ ունէ մէկ ծառայութիւնս կրնայ
օգտակարութիւն մ'առնենալ ձեր
գաւին, այնչափ յօժարութեամբ և
սիրով պիտի ընեմ այս ծառայու-
թիւնը որչափ եթէ իմ ազգիս հա-
մար լինէր».

Տեղական գրեթէ բոլոր թերթե-
րը, մասնաւորապէս Ֆրանսերէն և
յունարէն լեզուով լոյս տեսածները
հրատարակած են հայ պատգամա-
ւորութեան այցելութիւնը և ուղերձ-
ին պատճենը: Թանխորմաս իր շա-
րժական մէկ տեսութեան մէջ ան-
դրադառնալով ասոր վրայ, ջերմ բա-
ռերով հայութիւնը ողջունած և ա-
ւելցուցած է թէ օրն և հայ ազ-
գերը արդարեւ Արեւելքի մէջ քա-
ղաքակրթութեան աւելիւրաներն
եղած են և են ներկայիս:

Այդ այցելութենէն քանի մ'օր
վերջ, հայ գրագէտ Տ. Միքայէլ
Կիւրճեան Պուրս Էփրսիէնի մէջ հը-
րատարակած է «վէնիզէլոսի ժպի-
տը» վերնագրով գեղեցիկ արձակ-
քերթում մը, որ մեծապէս գնա-
հատուելի է Եւրոպացի ընթերցող-
ների կողմէն:

«ԱՐՄԷՆԻԱԻ ՕԺԱՆԳԱԿԱՆՆԵՐ» ԻՆ

«Արմէնիայի Օժանգակաւորներն կան
ունենք որ ոչ իրենց պարտականու-
թիւն կը կատարեն կանոնադրին
համեմատ, ոչ ալ գրութեամբ մը
յայտնած են թէ «Արմէնիայի Օժան-
գակութեան» հրամարտած են:

Ուստի կը պարտաւորինք զեկու-
ցանել բոլոր «Արմէնիայի Օժանգակա-
ւորներն թէ անոնք որ մինչև առաջի-
կայ օգոստոս ամսին վերջը չեն կա-
տարեր իրենց «Արմէնիայի Օժանգա-
կութեան» պարտականութիւնը կա-
նոնադրի շրջ. յօդուածին համեմատ
և կամ իրենց հաշիւ կարգադրելու
համար պայմանաժամ մը չեն օրոշեր
ապահովագրուած նամակով մը: Ար-
մէնիայի Օժանգակութեան հրամա-
րած պիտի նկատուին, որով կը
դադրի իրենց պարտականութեան
հետ նաև իրենց իրաւունքը:

Խմբագիր. անօրէն
Արմէնիայի ազգային
Մ. ՓՈՐՈՐՈՒԳԱՆՆԵՐ

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԹԻՒՐԻՔԻԱԻ ՄԷՋ

Journal des Balkans լրագրին մէջ
հրատարակուած է հետեւեալը.

«Լուրերը որ մեզ կուգան Թիւր-
քիայէն, հետզհետէ աւելի սարսափե-
ցուցիչ կը դառնան: Թիւրքերը յի-
մարական արկածախնդրութեան մը
մէջ մղուելով այնպիսի բարեկամու-
րէ որոնց անկեղծութիւնը անժըխ-
տելի կերպով անգոյ է և ոճրագործ
եստիութիւնը խիտ ակներև, այլ-
ևս իրենք իրենց տէրը չեն: Յօնտէր

Կօլցները, Յօն Սանտէրոնները և
համախոհները ամէն միջոցի կը
գիմեն, ամէն ազգեցութիւն կը
գործադրեն բանակի և վար-
չութեան պետերին վրայ, և ա-
ռաք ալ մեղաւորութեամբ կամ ան-
գիտակցութեամբ, կամաւ կամ ա-
կամայ, սպառնալիքի տակ կամ ոչ,
բայց անկարող լինելով սեէ հաճաղ-
գեցութեան, թիւրք. կայսրութեան
ժողովուրդներին վրայ կը ծախ-
ցեն անմեղէն տխուր բռնութիւնը
և ամենէն դաժան թշուառութիւնը,
որոնք տեսնուած չեն երբէք:

Եւ այժմ ոչ Կ.պօլսի և ոչ իսկ
Զմիռնի մէջ էր որ կարելի էր գա-
ղափար մը կազմել այն տխուր կա-
ցութեան վրայ որ ամիսներէ ի
վեր կը տապալկին աշխու և հաւա-
տարիմ, բայց շատ դժբաղդ հայերը
և միւս քրիստոնեայ ժողովուրդները:
Բայց ժամանակը կատարած է իր
գործը և այսօր ամէն ինչ կը կարայ
ի զուր է ձախորդութիւններն ա-

ռաջանալով թիւնները իբրև յաղթա-
նակ թարգմանելը, ի զուր է Ղազի և
այլն տիպաւորներ տալը, ազիտայի
փախճանը կը մօտենայ: Ժողովուրդը
կը տառապի, կը հեծէ և կապառէ
փաղաւն:

Իսկ մինչև այդ, կը ձերբակալ-
ւին և կը խոչտանգուին հայերը.
Յոյները հսկողութեան տակ են, իսկ
իտալացիները սպառնալիքի: Իբր
թէ դաւադրութիւններ երևան կը
հանուին, անիրաւ նոր օրէնքներ կը
քաղաքացիին, կաղաքարարին, մանա-
ւանդ անհատական զէնքերի վերա-
բերեալը, ասոնք բոլորը պատրուակ-
ներ են միայն հետապնդելու և սար-
սափեցնելու համար անմեղները:

SUPPLÉMENT À L'Œ

Գահիրէէն կը հեռագրեն յունիս
1ին.

«Նորերս Գահիրէ հասած թիւրք
գերիները կը յայտարարեն թէ կա-
լիքով թերակցիլի պատերազմներին
մէջ Թիւրքերի կրած կորուստները
մեծ եղած են: 20րդ դարաւանկը
գրեթէ ոչնչացած է: Անոր գնդա-
պետը մինակ կըցած է խուսափիլ
մահէն կամ գերի իյնալէն:

Նոյնպէս նշանակելի կորուստների
ենթարկուած են 15րդ և 56րդ զօ-
րաւանակները: Ընդհանուր կերպով
մը սպայների կորուստների թիւը
շատ բարձր եղած է և անոնց պա-
րազը լեցուած է ծովային սպայ-
ներով և զինուորական վարժարանի
աշակերտներով: Զանազան դունդե-
րի պատկանող մարդեր, նիւսմի-
րէտիֆներ և միւս թափուներ, իրար
խառնուած կը գտնուին այժմ միև-
նոյն համախմբումին մէջ:

Գրիթիաի գիրքերին գէմ յար-
ձակումը սոսկալի կերպով սուղ ար-
ժամ է Թիւրքերին, ասոնք Լիւման
փաշան ստիճով գիշերային յարձա-
կումի հրամանք տալով տեսած էին իրենց
հրացանների ընդունարանները պա-

րապ լինելով: Զօրասիւնները
յարձակելու համար յառաջացած
էին խիտ բազմութեամբ մը և միշտ
գիրենք երևան հանած էին գաշնա-
կիցների լուսարձակ առաքելն ու
ցորացնող հայելիները, այնպէս որ
սոսկալի հրացանաձգութեան մը են-
թարկուեցան խիտ մօտէն: 3.000
հօգինաց զօրաբաժնէն մինակ 130
մարդ կարելի եղաւ գտնել:

Յարձակումէն յետոյ, գերի սպայ
մը կը յայտարարէր թէ գաշնակից-
ների գաշտային թնդանութիւնը յան-
կարճակիլի բերած էին Թիւրքերը
այն վայրկեանին երբ անոնք կը հա-
մախմուէին գիշերային յարձակում
մը սկսելու համար: Այդ հրետանի-
ները երբարական լուսարձակների
օգնութեամբ, մէկ քանի փայրկեանի
մէջ իրենց գէմ ուղղած էին առա-
րիկի ճշմարիտ հեղեղ մը, խոշոր վը-
նասներ պատճառելով:

Յամար զօրք իջեցնելը, կրօն արար
գերի սպայ մը, շատ դժուար եղաւ
գաշնակիցներին և սուղի նստաւ: Բայց
գործողութեցաւ համարձակ կերպով,
և զօրքերը անգամ մը որ հաստատու-
եցան թերակցիլի վրայ, կարգը
մեղի եկաւ կորուստների երթարկ-
ւելու: յաւաստաւ բայց անհաջող հա-
կայարձակումների շարքով մը:

Տաս օր կայ որ գերի լինած եմ.
մինչև այն ատեն մենք աքնաւաղն
40.000 սպաննուած և վիրաւոր ու-
նեցանք:

Գերիները կըսեն թէ երկու թիւրք-
քական դաւադրողներ իրար վրայ
յարձակեցան Գաղաթէփէի մօտ,
կրելով նշանակելի փնտսներ: Բայց
վերջը փախուստի գիմեցին, թէև
զանոնք հաւաքելու և միացնելու
համար ջանքեր ըրին իրենց սպա-
ներ: Անոնք կըսեն թէ անգլիական
միդրայէօզների կրակը մասնաւորա-
պէս լաւ ուղղուած և ուժգին էր:
Ծովային թնդանութիւնը կրակը եր-
բեմն այնպէս կը լինէր որ խիտ
աղբու կը դառնար: Ռաւբերը յա-
ճախ այնքան խաչնող էին և իրենց
պայթիւնը այնպէս սարսափեցունող
որ Թիւրքերն իրենց կեցած տեղը
կը փնային անդամալոյծների պէս:
Մէկ քանի գերիներ կը խոստո-
վանին թէ չեն գիտեր ինչու էնվէր
փաշան և Թալէաֆ պէյը յայտարա-
րեցին այդ պատերազմը. ուրիշներ
ալ ազգու խօսքերով կանխեն Գեր-
մանները:

— Անգլիայի ծովային նախարա-
րութիւնը կը ծանուցանէ որ անգ-
լիական ընդծովային որ կը գործէ
այժմ Մարմարաի ծովին մէջ, յունիս
2ի առաւօտ դարբիւհար ըրեր է
մեծ փոխադրանաւ մը որի մէջ գեր-
մանացի զօրքեր լեցուած էին և որ
կերթար Պոնտըրմա:

— Գաշնակից զօրքերը յունիս
4ին յարձակում մ'ըրին ամբողջ
ապագմաճակատին վրայ, գրաւելու
համար թշնամիին յենարան եղող
մի քանի կէտեր: Անգլիացիները
գրաւեցին 400 մէդը տարածու-
թեան մը վրայ թիւրքական խրա-

Հայերէն Տպարան Մ. Փոքրապետի
Le Gérant : François CARRIÈRE.
Marseille. — Imprimerie du Midi